

1. Анализ и оценка на действащите нормативни и програмни документи в контекста на правата и задълженията на общините по управление на отпадъците

Настоящият раздел съдържа анализ на нормативните документи в областта на управление на отпадъците на национално ниво и съответната нормативна уредба на Община Шумен. Анализът има за цел да отговори на следните въпроси:

- Какви ангажименти регламентира националното законодателство спрямо местните власти;
- Приета ли е нормативна уредба на местно ниво, която да детайлизира правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците;
- Местната нормативна уредба съдържа ли минималните изисквания на ЗУО;
- Какви са основните изводи и препоръки от направения анализ.

Информационно осигуряване на анализа

За осигуряване на необходимата информация при изготвяне на анализа са използвани следните методи:

- Събиране и проучване на национални и местни нормативни документи, регламентиращи отговорностите на общините, свързани с управлението на отпадъците, включително проекти на нормативни актове;
- Събиране и анализ на стратегически и програмни документи на национално и общинско ниво относно управление на отпадъците;
- Проучване на анализите, разработени във връзка с Националния план за управление на отпадъците 2014–2020 г., представен на интернет страницата на МОСВ;
- Анализ на разработените и приети програмни документи в Община Шумен, свързани с управлението на отпадъците.
- Анализ на отчетите на Община Шумен във връзка с дейностите по управление на отпадъците до момента.

1.1. Анализ на национална нормативна рамка

Принципи при управление на отпадъците

Националното законодателство и политика в областта на управление на отпадъците се основават на следните основни принципи:

Устойчиво развитие – Основната цел на устойчивото развитие е да се достигне разумно и справедливо разпределение на нивото на икономическо благосъстояние, което да бъде продължено за много поколения. Устойчиво развитие в областта на управление на отпадъците означава използване на природните ресурси по начин, който не ги унищожава или уврежда и не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения. Това налага максимално използване на възможностите за предотвратяване на образуването на отпадъци и за оползотворяване и рециклирането им.

Най-добрите налични техники, неизискващи прекомерни разходи (НДНТНПР) - консултативен процес за вземане на решения, в който се отчитат относителните предимства на различните възможности за управление на отпадъците, имащи отношение към опазването на околната среда, на приемлива цена. Йерархията на управление на отпадъците предоставя теоретичната рамка, която може да се използва като ръководство при оценяването на различните възможности. НДНТНПР е решение (или комбинация от решения), което за дадени цели и обстоятелства предоставя най-големи ползи или застрашава в най-малка степен околната среда както в краткосрочен, така и в дългосрочен аспект. Независимо че йерархията е полезна като обща цел на политиката по управление на отпадъците, нейното прилагане трябва да бъде съпоставяно с принципа на НДНТНПР, в зависимост от съществуващите обстоятелства и икономически условия.

Интегрирано управление на отпадъците - изисква вземане на решения и прилагане на ясно определени количествени цели в рамките на една система, състояща се от закони, технически, организационни и икономически мерки, идентифицирани източници на ресурси и определени отговорности за всички участници, изпълняващи тези цели. Интегрираното управление съчетава всички останали принципи на политиката по управление на отпадъци. То гарантира взаимодействие и оптимално съчетаване на различните методи и подходи, целящи достигане на икономически и екологически ефективно управление на отпадъците.

Участие на обществеността – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на плановете за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

Предотвратяване - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.

Отговорност на производителя и замърсителят плаща – тези, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда, трябва да покрият пълните разходи за своите действия.

Превантивност – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.

Близост – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване.

Йерархия за управление на отпадъците

Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕС въвежда нова йерархия на управлението на отпадъците. Йерархията е пет степенна и се въвежда в националното законодателство чрез чл. 6 на Закона за управление на отпадъците (Обн. ДВ бр. 53/2012г., изм. и доп., ДВ. бр. 13 от 7.02.2017 г., изм. ДВ. бр. 102 от 22.12.2017 г.).

Йерархията задава пет възможни начина за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- 1) Предотвратяване на образуването на отпадъци;
- 2) Подготовка за повторна употреба;
- 3) Рециклиране;
- 4) Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия;
- 5) Обезвреждане.

Закон за управление на отпадъците определя дефиниции за всяка от 5-те степени:

„Предотвратяване“ са мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:

- а) количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;
- б) вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве, или
- в) съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите.

„Подготовка за повторна употреба“ са дейностите по оползотворяване, представляващи проверка, почистване или ремонт, чрез които продуктите или компонентите на продукти, които са станали отпадък, се подготвят, за да могат да бъдат използвани повторно без каквато и да е друга предварителна обработка.

„Рециклиране“ е всяка дейност по оползотворяване, чрез която отпадъчните материали се преработват в продукти, материали или вещества за първоначалната им цел или за други цели. То включва преработването на органични материали, но не включва оползотворяване за получаване на енергия и преработване в материали, които ще се използват като горива или за насипни дейности.

„Друго оползотворяване“ е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване“ съгласно ЗУО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране. Напр. изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия (операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в приложение №2 към §1, т. 13 от ДР на ЗУО) или насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване.

„Обезвреждане“ е всяка дейност, която не е оползотворяване, дори когато дейността има като вторична последица възстановяването на вещества или енергия. Приложение № 1 на ЗОУ съдържа неизчерпателен списък на дейностите по обезвреждане.

Действащи закони и подзаконовни актове на национално ниво:

Закон за опазване на околната среда (ЗООС)

Общите изисквания към опазването на всички компоненти на околната среда и управление на факторите, които оказват вредно въздействие върху нея (в т.ч. отпадъци, шум, химични вещества и антропогенна дейност) са въведени в Закона за опазване на околната среда. ЗООС очертава принципите за защита на компонентите на околната среда

– като например „устойчиво развитие“, „предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него“, „замърсителят плаща“ и интегрирането на политиката на опазване на околната среда в секторните и регионалните политики. В чл. 57 на ЗООС са заложили основните принципи на управление на отпадъците: предотвратяване и намаляване; оползотворяване; безопасно съхранение.

По смисъла на закона, кметовете на общини са компетентен орган като в чл. 15. (1) е дадена рамката на тези компетенции, по отношение управление на отпадъците, а именно:

3. организират управлението на отпадъци на територията на общината;

6. определят и оповестяват публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и контролират изпълнението на техните задължения.

Закон за управление на отпадъците (ЗУО)

Основният законодателен инструмент регламентиращ дейностите по управлението на отпадъците в България е Законът за управление на отпадъците, в сила от 13.07.2012 г. (обн. ДВ, бр. 53/2012 г., последно изм. ДВ. бр. 102 от 22. 12. 2017 г.). Този закон въвежда изискванията на Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕС, включително вече утвърдените принципи „замърсителят плаща“ и „разширена отговорност на производителя“, както и йерархията на управление на отпадъците. Той въвежда за първи път конкретно адресирани оперативни цели за рециклиране на битови и строителни отпадъци, изисквания към съоръженията и инсталациите за отпадъци. Въвежда икономически и регулаторни механизми и инструменти за прилагане на законодателството. Определя правила за управление на масово разпространените отпадъци, урежда подхода за „край на отпадъка“ и „странични продукти“. Определя детайлно контролните функции на институциите и конкретните глоби и санкции за неспазване на закона.

Ключови разпоредби, произтичащи от ЗУО:

- Въвежда количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и от други източници, които се постигат поэтапно, както следва:
 - до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло;
 - до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло;
 - до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.
- Ограничаване най-късно до 31 декември 2020 г. на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

Заложените цели за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци се постигат от регионите за управление на отпадъците, определени в НПУО 2014-2020. Съгласно чл. 31, ал. 4 от ЗУО, целите се изпълняват от всички общини, включени в даден регион като разпределението на задълженията между тях се определя с решение на Общото събрание на съответното регионално сдружение.

- Въвежда цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности, чрез заместване на други материали с отпадъци в количества, както следва:
 - до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;
 - до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;
 - до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

От общото тегло на строителните отпадъци се изключват материали в естествено състояние, определени с код 17 05 04 от списъка на отпадъците съгласно Решение 2000/532/ЕО.

- Кметовете на общини да организират системи за разделно събиране на битови отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и да осигурят условия за разделно събиране на отпадъци от опаковки за всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители и за курортните населени места.
- Кметовете на общини да осигурят площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители и при необходимост в други населени места.
- Въвежда изисквания към ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5 000 жители и в курортните населени места да събират разделно отпадъците от хартия и картон, метал, пластмаси и стъкло в съответствие с наредбите на общините по чл. 22 от ЗУО.
- Въвежда детайлни правила и изисквания за сдружаване на общините в регионални сдружения за решаване управлението на битовите отпадъци на регионално ниво чрез регионални съоръжения и организация.
- Въвежда икономически инструменти за покриване на бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото и за стимулиране на превенцията и оползотворяването на отпадъци преди депонирането.
- Указва изискванията и реда за предоставяне на информация за дейности, свързани с отпадъци.
- Определя националните компетентни органи по Регламент (ЕО) № 1013/2006, изискванията за финансови гаранции при трансграничен превоз, както и възможните случаи на ограничения.

Основни ангажменти на общините, произтичащи от ЗУО

ЗУО и наредбите към него регламентират детайлно редица ангажменти на общините, свързани с управлението на отпадъците. Съгласно нормативната уредба, кметът на общината е отговорен за:

1. Управлението на битовите и строителните отпадъци, образувани на нейна територия.
2. Осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци се обслужва от лица, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане. Съответните лица трябва да притежават необходимите разрешителни или регистрационни документи, изисквани от ЗУО.
3. Осигурява съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други.

4. Събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им.
5. Почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.
6. Отговаря за избора на площадки, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци.
7. Организира събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община.
8. Разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло.
9. Организира дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на МРО, в т. ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на МРО.
10. Изпълнение решенията на общото събрание на регионалното сдружение, в което участва дадена община и съдейства за създаването на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба.
11. Организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци извън обхвата на наредбите по чл. 13 и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане.
12. Разделното събиране и съхраняване на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане.
13. Осигуряване на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по – голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места.
14. Отговаря за предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища, организиране на почистването им.
15. Разработва общинска наредба за управление на отпадъците. ЗУО определя минималните изисквания за съдържание на общинските наредби за управление на отпадъците.
16. Разработва общинска програма за управление на отпадъците, съгласно чл. 52 от ЗУО.
17. Организира внасянето на отчисленията за следексплоатационни грижи за депата за битови отпадъци и за депониране на отпадъци в необходимия размер и срок.
18. Предлага за одобряване от общинския съвет на такси за заплащане на услугите, предоставяни от общината, свързани с отпадъци.
19. Поддържа регистър на пунктовете за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община.
20. Осигурява информация на обществеността по всички ангажменти на общината чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин и провежда информационни кампании за населението и бизнеса, свързани с разделното събиране на отпадъците.

Закона за управление на отпадъците регламентира и обхвата на контролните правомощия на общините. Кметът на общината или оправомощено от него длъжностно лице контролира:

- дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на битови и строителни отпадъци;
- дейностите по депониране на производствени и опасни отпадъци на общински и/или регионални депа;
- площадките за дейностите с отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ);
- спазването на други изисквания, определени с наредбата по чл. 22.

Кмета на общината организира и контролира закриването, рекултивацията на терени и последващ мониторинг на депа за битови и строителни отпадъци на територията на съответната община.

Съгласно чл. 118 от ЗУО, кметът на общината по местонахождение на площадката за дейности с отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ) упражнява контрол за спазване на условията и реда за извършване на тези дейности, съобразно своите компетенции. За констатираните нарушения при проверките за спазване на условията и реда за извършване на тези дейности кметът на общината уведомява в 14-дневен срок директора на съответната РИОСВ, като му изпраща всички документи.

Задължения на местната власт, произтичащи от ЗУО и подзаконовите нормативни актове в областта на разделното събиране на отпадъците.

С приетия през 2012 г. Закон за управление на отпадъците се въвеждат редица задължения в областта на разделното събиране на отпадъците и поетапното постигане на целите по рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци. Освен досега съществуващото задължение за изграждане на системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки, кмета на общината отговаря и за:

1. Разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло (чл. 19, ал. 3, т. 6 от ЗУО).

Системата за разделно събиране на тези четири потока отпадъци може да бъде осъществена от общината чрез сключване на договори с:

- Организации по оползотворяване на отпадъци;
- Други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, за извършване на дейности с отпадъци на територията на съответната община, и/или комплексно разрешително, издадено по реда на Закона за опазване на околната среда.

В хипотезата на „*други лица*“ притежаващи съответния разрешителен документ, за дейности с отпадъци на територията на общината, с които кметът може да сключи договор, попадат също и общински предприятия или общинско търговско дружество по смисъла на чл. 52, ал. 1 от Закона за общинската собственост.

Минималните изисквания към съдържанието на договорите са посочени в чл. 20, ал. 4 от ЗУО. С договорите се урежда разделното събиране на отпадъци от домакинствата, административните, социалните и обществените сгради, заведения за обществено хранене, търговски обекти и обекти за отдих, забавления и туризъм.

При определяне обхвата на системата следва да се има предвид, че системите за разделно събиране на битови отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло (*чл. 19, ал. 3, т. б*) и за разделно събиране на отпадъци от опаковки задължително включват всички населени места с население по-голямо от 5000 жители и курортните населени места. (*чл. 33, ал. 1 от ЗУО*).

Целесъобразно е двете групи отпадъци от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло и отпадъци от опаковки от същите материали да бъдат съвместени. В случай, че на територията на общината има вече изградена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, същата може да бъде оптимизирана и за изпълнение на задължението за разделно събиране на битови отпадъци. Това ще доведе до спестяване на място при разполагане на необходимите съдове. Преминването на отпадъците на допълнително сепариране след събирането им позволява коректното отчитане в последствие на постигнатите цели.

В случай че на територията на общината няма изградена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, поради писмен отказ от всички организации по оползотворяване да сключат договор със съответната община е налице хипотезата на чл. 26, ал. 3 от *Наредба за опаковки и отпадъци от опаковки (обн. ДВ. бр.85/2012)*, съгласно която **кметът на общината изпълнява задълженията си да организира и двете системи, като сключва договори с други лица**, притежаващи съответния разрешителен документ за дейности с отпадъци на територията на общината.

При избор, системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки да се организират с други лица, а не с организации по оползотворяване, то в едномесечен срок от подписване на договор, кметът на общината уведомява писмено министъра на околната среда и водите и представя изготвена и утвърдена от общинския съвет програма за управление на отпадъците от опаковки на територията на общината. Програмата се разработват и приемат за период, не по-кратък от 3 години.

2. Организира разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци и биоотпадъци от поддържане на зелени площи, паркове и градини, (в т.ч. определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на тези отпадъци и предаването им за компостиране или друг вид третиране). (чл. 19, ал. 3, т.10)

Изискванията към дейностите по събиране, в т.ч. и разделно събиране и третиране на биоразградими отпадъци са определени в *Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци (обн. ДВ, бр. 11/2017 г.)*. В Наредбата са регламентирани задължения към кметовете на общините, отнасящи се до изпълнение на целите за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци.

За 2020 г. разрешените за депониране биоразградими отпадъци във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 от ЗУО са 109 кг/жител. Разпределението на задълженията между отделните общини в даден регион за изпълнение на посочените цели се определя с решение на общото събрание на регионално сдружение.

Наредбата изисква кметът на общината да осигури разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците от поддържането на обществени площи, паркове и градини на територията на съответната община, в т.ч. определя местата за разполагане на съдовете за събиране на биоотпадъци, разработва подробен график за тяхното обслужване и го оповестяват на интернет страницата си и/или информира населението по друг подходящ начин. За постигане на посочените целите, кмета на общината като неразделна част от програмата за управление на отпадъците по чл. 52 от ЗУО, включва мерки за предотвратяване образуването на биоотпадъци, разделното събиране и оползотворяването им на територията на общината, отчитайки специфичните условия на отделните видове населени места (големина, тип, брой жители и др.)

Подробно изискванията към системите за разделно събиране на битови биоотпадъци, като обхват, вид на отпадъците и елементи на системата са описани в наредбата. Важно е да отбележим, че притежателите на биоотпадъци са задължени да ги предават на общинската система за разделно събиране или да извършват компостиране на място. Забранява се депонирането и/или обезвреждането на биоотпадъци по какъвто и да е друг начин, в случай че могат да бъдат рециклирани или оползотворени. Не се допуска изхвърлянето на биоотпадъци в контейнери за смесени битови и/или отпадъци от опаковки, както и смесването на разделно събрани биоотпадъци с други видове отпадъци.

Наредбата не се прилага за естествени неопасни материали от селското или горското стопанство, вкл. за утайки от пречиствателни станции и биоотпадъци, които не попадат в обхвата на приложение № 1 от наредбата. Задължение на общините е да извършват на всеки 5 години морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на общината.

Наредбата регламентира също основните критерии за третиране на биоотпадъците, включително изискванията за качество на компоста, ферментационния продукт, органичния почвен подобрител и стабилизиранията органична фракция от механично биологично третиране (МБТ). Определени са условията, при които компостът и ферментационният продукт престават да бъдат отпадък и могат да бъдат пуснати свободно на пазара. Наредбата включва изискванията за вземане на проби за качество на материалите, получени при третиране на биоотпадъците, както и минимални изисквания за етикетиране и областите на употреба на крайните продукти от биологичното третиране на биоотпадъците.

Изискванията на *Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци (обн. ДВ, бр. 11/2017 г.)* са от съществено значение за общините, които ще изградят системи за третиране на биоотпадъците и ще произвеждат компост.

3. Разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци. (чл. 19, ал.3 т.7)

Съгласно ЗУО системата за разделно събиране се организира в съответствие с принципа „разширена отговорност на производителя“ - чрез сключване на договори с организации по оползотворяване. На национално ниво са приети шест отделни наредби за управление на масово разпространените отпадъци (МРО):

- *Наредба за опаковки и отпадъци от опаковки*
- *Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори*
- *Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти*
- *Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване*
- *Наредба за излезли от употреба моторни превозни средства*
- *Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми*

Наредбите поставят изисквания към производителите и вносителите на съответните продукти, които след тяхната употреба се превръщат в отпадъци, и определят възможните начини за прилагане на принципа „разширена отговорност на производителя“. В наредбите са посочени и ангажименти на кметовете на общините с оглед изграждане на системите за разделно събиране на МРО и намаляване на количествата отпадъци, депонирани на общинските депа:

- Осигурява местата за поставяне на съдовете за разделно събиране на отпадъците от опаковки, задължително за курортните и населените места над 5000 жители. В Наредбата са посочени минималният общ обем на съдовете по категории населени места и изискванията за разполагането на съдовете.
- Сключва договори с организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки или с лице, притежаващо разрешително по ЗУО за изграждане на системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки на територията на общината.
- Организира подходящи мерки за недопускане на посегателства и кражби от контейнерите за разделно събиране на отпадъците от опаковки.
- Съдейства при подготовката и провеждането на разяснителните кампании на организациите по оползотворяване.
- Съдейства за събирането и съхраняването на излезлите от употреба гуми и предаването им за оползотворяване и обезвреждането им, съгласно условията на договор с организация за оползотворяване на гуми или с лица, индивидуално изпълняващи задълженията си, ако общината е сключила такъв договор.
- Определя местата по чл. 19, ал. 3, т. 7 от ЗУО на територията на общината за предаване на ИУМПС в съответствие с програмата по чл. 52, ал. 1 от ЗУО и наредбата по чл. 22 от ЗУО.
- Организира дейностите по събирането на ИУМПС по чл. 143, ал. 7 и 8 от Закона за движение по пътищата и предаването им в центрове за разкомплектоване, за което уведомява звеното „Пътна полиция“ или областната дирекция на Министерството на вътрешните работи по месторегистрация на МПС.
- Организира дейностите по разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА.

- Организира контрола за изпълнението на договори с организации по оползотворяване или с други лица притежаващи разрешения по ЗУО, свързани със системите за разделно събиране на масово разпространените отпадъци.

4. Организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци, които не попадат в обхвата на наредбите по управление на масово разпространените отпадъци и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане (чл. 19, ал. 3, т. 9).

В обхвата на тази система се включват отпадъци като – кутии от бои и лакове от ремонтната дейност и остатъци в тях, градински химикали, вкл. пестициди, продукти от грижи за домашни животни, химически вещества и препарати, използвани в домакинствата вкл. дезинфектанти. Те могат да се събират както чрез мобилни пунктове (специално оборудвани автомобили) и предварително оповестяване на графици за населението, така и да се предават на площадките за предаване на разделно събрани отпадъци.

5. Осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места (чл. 19, ал. 3, т. 11).

Произтичащите от тази разпоредба ангажименти на кмета, както и до момента, могат да бъдат реализирани посредством изграждане на такива площадки или чрез сключване на договор с лица, притежаващи съответен документ за дейности с отпадъци по чл. 35 от ЗУО за площадки на територията на общината. За отделните потоци отпадъци, с цел изпълнение на задълженията си, кметът може да сключи договори с различни лица. С договорите е необходимо да бъде осигурена възможност гражданите да предават безвъзмездно разделно събрани отпадъци от домакинства, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други. При не изпълнение на изискванията на чл. 19, ал. 3 т. 11, отчисленията за обезвреждане на отпадъците на депа се увеличават с 15 на сто за периода до осигуряването им.

Специфични изисквания на ЗУО и на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали и ангажименти на общините

С постановление на министерски съвет № 267 от 05.12.2017 г. е приета нова *Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали*, (Обн. ДВ. бр. 98/2017 г.). Наредбата определя случаите, в които общините имат отговорности за отпадъци от строителство и премахването на сгради, както и изискванията към възложителите на строителни дейности.

Общините са отговорни за организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата. Общините имат ангажименти по отношение на строителните отпадъци и в случаите, когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително

премахване на строежи, както и в случаите, когато местната администрация е компетентна да одобрява и разрешава инвестиционните проекти, и по-конкретно – одобрението на плановете за управление на строителните отпадъци, като неразделна част от инвестиционните проекти.

Възложителят на строителни и монтажни работи (включително общините, когато са възложители на строителни дейности), с изключение на текущи ремонти, и възложителят на премахване на строежи изготвят **план за управление на строителни отпадъци в обхват и съдържание**, определени с Наредбата за управление на строителните отпадъци. Изискването не се прилага за:

1. премахване на сгради с разгъната застроена площ (РЗП), по-малка от 300 кв. м;
2. премахване на сгради с паянтова конструкция;
3. реконструкция и основен ремонт на строежи с РЗП, по-малка от 700 кв. м;
4. промяна на предназначението на строежи с РЗП, по-малка от 700 кв. м;
5. строеж на сгради с РЗП, по-малка от 700 кв. м;
6. изграждане, реконструкция, основен ремонт и премахване на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 1500 линейни метра в урбанизирани територии;
7. изграждане, реконструкция и основен ремонт на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 5000 линейни метра извън урбанизирани територии;
8. премахване на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 1000 линейни метра извън урбанизирани територии;
9. изграждане, рехабилитация, основен ремонт, реконструкция и премахване на пътища с дължина до 500 линейни метра;
10. премахване на негодни за ползване или застрашаващи безопасността строежи, когато е наредено по спешност от компетентен орган, с РЗП, по-малка от 300 кв. м;
11. изграждане и премахване на строежи от шеста категория;
12. всички текущи ремонти.

В случаите (изброени от т. 1 до т. 12), за които не се изисква изготвянето на ПУСО, условията и редът за събиране, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на СО на територията на съответната община се определят с наредбата по чл. 22 от ЗУО.

Планът за управление на строителните отпадъци се включва в обхвата на инвестиционните проекти по Глава 8 от ЗУТ, а за обектите, за които не се изисква одобрен инвестиционен проект, се изготвя като самостоятелен план. Съгласно разпоредбите на чл. 11, ал. 10 от ЗУО, изпълнението на плана за управление на строителни отпадъци и състоянието на обектите се установяват:

- за строежите, за които се упражнява строителен надзор - с окончателния доклад по чл. 168 от ЗУТ на лицето, упражняващо строителен надзор, в който се описва изпълнението на целите за оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци и целите за влагане на рециклирани строителни материали при изпълнението на проекта.
- за строежите, за които не се упражнява строителен надзор - с отчет до кмета на общината по образец съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци.

Докладите и отчетите се представят на органа, одобрил инвестиционния проект или плана за управление на строителни отпадъци, както и на РИОСВ.

Съгласно разпоредбите на чл. 10, ал. 4, ал. 5 от ЗУО, кметът на съответната община отговаря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали. Тези разходи са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението. Въз основа на влязла в сила заповед за премахване на строежа и протокол за извършените разходи за дейностите по транспортиране и оползотворяване на отпадъците кметът на съответната община подава заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение за събиране на вземането от задължените лица по реда на ГПК.

Възложителите на строително монтажни работи (СМР) на проекти, финансирани с публични средства, отговарят за влагането в строежите на рециклирани строителни материали или на третирани строителни отпадъци за материално оползотворяване в обратни насипи съгласно Приложение № 8 към *Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали* в зависимост от вида на строежа и от обхвата на разрешението за строеж.

Количествените цели за влагане на рециклирани строителни материали и оползотворяване на строителните отпадъци в обратни насипи се постигат поетапно както следва:

Вид строителна дейност	2017г.	2018г.	2019г.	2020 г. и всяка следваща година
Ново строителство на сгради и съоръжения	1.5%	1.5%	1.5%	2%
Ново строителство на пътища	8.0%	8.0%	10.0%	10.0%
Рехабилитация, основен ремонт и реконструкция на пътища	2.0%	3.0%	3.0%	3.0%
Ново строителство, реконструкция и основен ремонт на други строежи от техническата инфраструктура	5.0%	6.0%	7.0%	8.0%
Ново строителство на озеленени площи за обществено ползване или със специфично предназначение, включително мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура за тяхното обслужване, увеселителни обекти с постоянно прикрепени към терена увеселителни съоръжения, открити обекти за спортни и културни дейности	4.0%	6.0%	8.0%	10.0%
Оползотворяване на СО в обратни насипи	11.0%	11.0%	11.0%	12.0%

Възложителите на СМР и/или на премахването на строежи, включително на пътища и на железопътни линии, осигуряват селективното разделяне и материалното оползотворяване на неопасните строителни отпадъци, образувани при тези дейности, в количествата и в срокове посочени в приложение № 7 от Наредбата. Количествените цели за материално оползотворяване, се отнасят за всяка площадка, на която се извършва СМР и/или премахване на строеж, към годината на откриване на строителната площадка.

С наредбата за управление на отпадъците по чл. 22 от ЗУО¹ общините следва да регламентират реда и начина за организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата, например:

- забрана за изхвърляне на строителни отпадъци от ремонтната дейност на домакинствата в контейнерите за битови отпадъци;
- възможността гражданите да предават безвъзмездно определени количества строителни отпадъци от ремонтната дейност на площадки, които общините трябва да осигурят;

Финансови последици и стимули за общините, произтичащи от ЗУО

Съгласно Закон за управление на отпадъците:

- При изпълнение на целите (по чл. 31, ал. 1 т. 1 от ЗУО) за повторна употреба и рециклиране на отпадъци от хартия, метал, пластмаса и стъкло, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци, което цели увеличаване на рециклираните и оползотворени битови отпадъци от общините.
- При изпълнение на целите за ограничаване на количествата депонирани битови биоразградими отпадъци, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци, целящи увеличаване на оползотворени битови биоразградими отпадъци и намаляване на дела на депонираните такива.
- Намаленията в размера на отчисленията при изпълнение на целите заложи в т. 1 и т. 2 от чл. 31, ал. 1 се прилагат независимо едно от друго.
- При неизпълнение на изискванията за осигуряване от общините на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата таксите за депониране се увеличават с 15%.

Освобождаването от отчисленията за депониране представлява много съществен стимул за достигане на целите от общините, като се има предвид нормативно регламентирания от Министерски съвет размер на отчисленията, както и препоръките и очакванията на Европейската комисия този размер да достигне 95 лв./тон депониран отпадък през 2020 г. Размерът на отчисленията за обезвреждане на отпадъци на регионално или общинско депо за неопасни отпадъци за всеки тон депониран отпадък по години е следният:

¹ Чл. 22. (1) Общинският съвет приема наредба, с която определя условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на своя територия.

2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г. и всяка следваща година
36 лв/т	40 лв/т	45 лв/т	57 лв/т	95 лв/т

За съществуващите общински депа за неопасни отпадъци, които функционират до въвеждане в експлоатация на съответното за общината регионално съоръжение, размерът на отчисленията за всеки тон депониран отпадък е в двоен размер до изпълнение на поне едно от условията:

- издаване на решение за финансиране изграждането на регионално депо чрез публични средства от финансиращия орган;
- издаване на разрешение за строеж съгласно изискванията на Закона за устройство на територията при финансиране на депо, отговарящо на нормативните изисквания, със собствени средства или друг начин на финансиране.

Въвеждането на икономически инструменти, които да стимулират общините и другите задължени за постигане на рециклиране и оползотворяване юридически лица, е препоръка на ЕК и предварително условие за проектите, финансирани от европейските фондове за всички страни членки на ЕС. Ето защо общините трябва внимателно ежегодно да планират изразходването на приходите от отчисленията за обезвреждане на отпадъци. Натрупаните средства от отчисленията се разходват от общините за:

- проектиране, включително прединвестиционни проучвания, финансови и икономически анализи, морфологични анализи на отпадъците, и изграждане на нови съоръжения за оползотворяване/рециклиране на битови и строителни отпадъци, в т.ч. инсталации за сепариране, инсталации за компостиране, инсталации за анаеробно разграждане, площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, както и дейностите, свързани с авторски, строителен надзор и инвеститорски контрол на същите;
- закупуване на съдове за разделно събиране на отпадъците (извън задълженията на организациите по оползотворяване на МРО), транспортни средства и техника, обезпечаващи функционирането на общинските системи за управление на отпадъците;
- осигуряване на собствен принос при финансиране на проекти за управление на отпадъците със средства от ОП „Околна среда“, Предприятието по управление на дейностите по опазване на околната среда и други публични източници;
- осигуряване на информация на обществеността за дейности по управление на отпадъците на територията на региона/общината, свързани с предотвратяване образуването на отпадъците, подготовка за повторна употреба и постигане на целите по чл. 31, ал. 1 ЗУО съгласно мерките, заложи в програмата за управление на отпадъците. Разходите за осигуряване на информация не трябва да надвишават 7 % от годишно натрупаните отчисления за съответната година;
- предварително третиране и оползотворяване на битови отпадъци, в т.ч. рециклиране;
- програми за управление на отпадъците и други.

Изисквания относно разработване на общински програми за управление на отпадъците

Във връзка с процеса на програмиране, ЗУО съдържа няколко ключови изисквания:

Първо: Общинската програма да се разработи в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците.

Второ: Общинската програма се разработва и приема за период, който следва да съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците.

Трето: Общинската програма трябва да включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, регламентирани в Глава втора, Раздел III на ЗУО.

Четвърто: Съгласно чл. 52 ал. 2 от ЗУО, общинските програми за управление на отпадъците, са секторни програми и са неразделна част от Общинските програми за опазване на околната среда. Това означава, че Общинската програма за управление на отпадъците трябва времево да кореспондира, както с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците, така и с периода на действие на Общинска програма за опазване на околната среда.

Пето: Да се осигури обществен достъп до програмата на общината за управление на отпадъците.

Съгласно ЗУО ангажиментът за разработване на програмата е на кмета на общината, а за нейното одобрение – на Общинския съвет. Кметът на общината е длъжен ежегодно до края на месец март да информира Общинския съвет за изпълнението на мерките от програмата през предходната година. Целесъобразно е ежегодният отчет за изпълнение на общинската програма да се публикува на интернет страницата на общината с цел информиране на гражданите и бизнеса.

Общинската програма за управление на отпадъците преди внасянето ѝ за разглеждане от Общинския съвет подлежи на съгласувателна процедура „Преценка на необходимостта от извършване на екологична оценка“, в изпълнение на чл. 2, ал. 2, т. 1 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, издадена на основание на ЗООС. Тази процедура включва подготовка от страна на общината на „Искане за издаване на решение по преценка необходимостта от извършване на екологична оценка“, което се внася за разглеждане в РИОСВ. В общия случай, без утежняващи обстоятелства, процедурата отнема 1 месец, което следва да се има предвид в процеса на разработка и одобрение на общинската програма.

Подзаконовни нормативни актове, издадени на основание ЗУО

Приети са редица подзаконовни нормативни актове, които регламентират задължения за институциите, физическите и юридическите лица. Основните актове, които имат отношение към дейностите на общините, са:

- *Наредба № 7 от 24 август 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (Обн. ДВ. бр. 81 от 17.09.2004г.)* При избор на площадки за разполагане на депа и други съоръжения за отпадъци общините трябва да се съобразят с техническите изисквания към площадките, посочени в Наредбата.

- *Наредба № 6 от 27 август 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци (Обн. ДВ. бр. 80 от 2013г., изм. и доп. ДВ. бр. 13 от 7.02.2017г.).* При изграждане на депа и други инсталации и съоръжения за отпадъци общините трябва да включат в документацията за избор на изпълнители на договорите за изграждането и за последваща експлоатация на инсталациите и съоръженията съответните технически условия и изисквания, посочени в Наредбата.
- *Наредба № 4 от 5 април 2013 г. за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и за съвместно изгаряне на отпадъци (Обн. ДВ. бр. 36 от 2013 г.)* Наредбата се отнася и за изгаряне на битови отпадъци в инсталации на общините. Определя реда за получаване на разрешения за дейностите по изгаряне на отпадъци, изискванията за приемане на отпадъци в инсталациите, условията за проектиране, изграждане и експлоатация, вкл. отпадъчните газове във въздуха и съответните емисионни норми, изискванията към остатъците от изгарянето и др.
- *Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци (послед. изм. и доп., бр. 7 от 20.01.2017 г.)* Тази наредба е от много съществено значение за общините, тъй като определя размера на отчисленията за депониране и за закриване на депата (т.нар. екотакси за депониране) до 2020 г., които заплащат общините, реда за тяхното превеждане и възможностите за използване на приходите от отчисленията от общините, както и случаите, в които общините се освобождават от заплащане.
- *Наредба № 2 от 23.07.2014 г. за класификацията на отпадъците (Обн. ДВ. бр. 66 от 2014г., изм. и последно изм. ДВ. бр. 46 от 1.06.2018г.)*. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините.
- *Наредба № 1 от 4 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (Обн. ДВ. бр. 51 от 2014г.)*. Наредбата определя изискванията за предоставяне на НСИ и ИАОС на информацията относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъците, включително информацията и от общините.
- *Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци*. Изискванията се отнасят и за общините, когато осъществяват/възлагат дейности с производствени и опасни отпадъци.
- *Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали (Обн. ДВ. бр. 98 от 8. 12. 2017 г.)* – определя случаите, в които общините имат отговорности за отпадъци от строителство и от разрушаване на сгради, както и изискванията към възложителите на строителни дейности, включително когато общините се явяват възложители на строителните дейности. Кметът на общината отговаря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране.

Други закони, съдържащи разпоредби относно управление на отпадъците

Закон за местните данъци и такси (Обн. ДВ. бр. 117/1997г., последно изм. ДВ. бр. 99 от 12 Декември 2017 г.) регламентира данъци и такси, които се определят от общините и приходите от които постъпват в общинския бюджет, включително такса „Битови отпадъци“. Разпоредбите относно такса „битови отпадъци“ са регламентирани в Глава трета „Местни такси“, Раздел I Такса за битови отпадъци. Съгласно разпоредбите на чл. 6б, ал. 1 таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събиране, включително разделно, на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от ЗУО;
- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Закон за устройство на територията (Обн. ДВ. бр.1 от 2001г., изм. и доп. ДВ. бр.103 от 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.21 от 2018г., изм. и доп. ДВ. бр. 28 от 29.03.2018г.)

Законът урежда обществените отношения, свързани с устройството на територията, изискванията към инвестиционното проектиране и строителството в страната, и определя ограниченията върху собствеността за устройствени цели. Законът съдържа също разпоредби във връзка с произтичащите от ЗУО изисквания относно строителните отпадъци.

1.2. Нормативна уредба на общинско ниво

Във връзка с изпълнение на изискванията поставените в ЗУО, Община Шумен е разработила следните нормативни документи, в които са регламентирани правата и задълженията както на местните власти, така и на физическите и юридически лица, определени са условията и реда за управление на отпадъците на територията на общината.

Наредба за Управление на отпадъците на територията на Община Шумен

Община Шумен е разработила Наредбата за управление на отпадъците, приета с Решение № 919/17.02.2015 г., изм. и доп. с Решение № 424 от 30.03.2017 г. на Общински съвет. Наредбата е приета на основание и в съответствие с чл. 22 от ЗУО и напълно покрива минималните изисквания за съдържание. При разработване на наредбата са взети предвид основополагащите принципи при третиране на отпадъците, вкл. новата пет степенна йерархия на отпадъците, с цел изпълнение на заложените цели за събиране, подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на различни видове отпадъци, както и изпълнение на целите за отклоняване на биоразградимите отпадъци от депата. С общинската наредба се уреждат:

- Условието и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци и производствени отпадъци от физически и юридически лица на територията на община Шумен.
- Задълженията и отговорностите на задължените лица – домакинствата, юридическите лица, вкл. търговски обекти, производствените и стопанските субекти, здравни заведения, учебни заведения, административни сгради и други обекти, разположени на територията на община Шумен, по отношение управление на отпадъците съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.
- Изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, условията за регистрацията им, както и условията за предаване на отпадъци на площадките по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО.
- Създадени са организационни мерки за изпълнение на дейностите по третиране на отпадъците и заплащането на съответните услуги, както и контрола, глобите и санкциите за нарушаване разпоредбите на наредбата.

Наредбата е достъпна за всички жители на сайта на Община Шумен:
<http://www.shumen.bg/index.html>

Наредба за определянето и администрирането на местни такси и цени на услуги на територията на Община Шумен (приета с Решение № 739 от 06.03.2003 г, последно изм. и доп. с Решение 699 от 29.03.2018 г. на Общински съвет Шумен).

С тази Наредба се уреждат отношенията, свързани с определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги (в т.ч. такса за битови отпадъци), предоставяни на физически и юридически лица на територията на Община Шумен, както и реда и сроковете за тяхното събиране. Такса за битови отпадъци се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането на битовите отпадъци и поддържането на депа или други съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно – сметосъбиране и сметоизвозване; обезвреждане на битови отпадъци и поддържане на депа или други съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци; чистота на териториите за обществено ползване.

Размерът на таксата се определя според количеството на битовите отпадъци. Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя в левове за ползвател или пропорционално върху основа, определена от общински съвет.

Такса за битови отпадъци се дължи със 75 % намаление за имоти публична общинска собственост, читалища и имоти, стопанисвани от държавните училища на територията на Община Шумен и от Регионален инспекторат по образованието - Шумен.

Наредба №1 за поддържане и опазване на обществения ред на територията на Община Шумен, приета с Решение № 578/2010 г., последно изм. и доп. с Решение № 348/2016 г. на ОбС Шумен.

Съгласно ЗУО кметът на общината отговаря за почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване. Предотвратява изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на почистването им. Наредбата за поддържане и опазване на обществения ред в Община Шумен, кореспондира с това изискване на закона, като определя реда и условията за осъществяване на задълженията на общината.

Наредба за принудителното изпълнение на заповеди по чл. 195, ал. 4, ал. 5 и ал. 6 от ЗУТ за поправяне, заздравяване или премахване на строежи или части от тях и заповеди по чл. 225а, ал. 1 от ЗУТ за премахване на незаконни строежи или части от тях от органите на Община Шумен (приета с решение № 1039/25.06.2015 г. на общински съвет Шумен)

С наредбата се уреждат условията и редът за принудително изпълнение на заповеди по чл. 195, ал. 4, ал. 5 и ал. 6 от ЗУТ за поправяне, заздравяване или премахване на строежи или части от тях и на заповеди по чл. 225а, ал. 1 от ЗУТ за премахване на незаконни строежи от четвърта до шеста категория или части от тях. Наредбата изисква почистването на терена от отпадъците, получени при поправянето, заздравяването или премахването на строежа и възстановяването на терена, да се извършва от изпълнителя и е за сметка на собствениците на строежа.

Наредба за реда и условията за изграждане на временни открити обекти и поставяне на преместваеми съоръжения.

Наредба урежда реда и условията за поставяне на преместваеми обекти и елементи на градското обзавеждане, към които спадат и съдовете за събиране на отпадъци. Определен е реда за премахване на преместваеми обекти и на рекламни елементи на територията на общината. Съгласно условията регламентирани в наредбата поставянето на съдове за събиране на отпадъци се извършва по схема, одобрена от главния архитект и утвърдена от кмета на общината. Възстановяването и почистването на терена от отпадъци, получени при премахването на преместваеми обекти или на рекламни елементи се извършва от изпълнителя и е за сметка на адресата на заповедта за премахване.

1.3. Програмни документи на национално и общинско ниво

Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г. и Национална програма за предотвратяване на отпадъците, като неразделна част от плана

Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г. е четвъртият програмен документ на национално ниво за управление на дейностите по отпадъците в Р. България. Основна цел на плана е да прекъсне връзката между икономическия растеж и отпадъците, като подобри йерархията на управлението на отпадъците чрез разработване за първи път на подпрограма и мерки за предотвратяване на образуването на отпадъците, поставя конкретни количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на конкретни потоци отпадъци.

Съгласно Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г., Община Шумен, като водеща община в Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) - Регион Шумен, е включена в:

- ✓ Индикативен списък на РСУО, в които могат да се изградят инсталации за предварително третиране на битови отпадъци с цел оползотворяване на битовите отпадъци и предотвратяване на емисиите на парникови газове.
- ✓ Индикативен списък на РСУО, в които могат да се изградят инсталации за компостиране и анаеробно разграждане.
- ✓ Индикативен списък на РСУО, в които могат да се закупят и инсталират компостери за домашно компостиране.

Националният стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г.

Това е първият план за страната, в който систематично се осъществява задълбочен анализ на проблемите за околната среда в резултат на депонирането на биоразградимите отпадъци, дефинира проблемите и идентифицира необходими мерки (административни, нормативни, финансови и др.) за преодоляване на проблемите и за изпълнение на целите за поетапно намаляване депонирането на тези отпадъци и увеличаване на тяхното рециклиране и оползотворяване. Очаква се в резултат на изпълнението на плана до 2020 г. да бъде предотвратено депонирането на над 5 млн.т. биоразградими отпадъци.

В националния план се предвижда изграждане на инсталации за компостиране и механично - биологично третиране на биоразградимите отпадъци на територията на общините, на чиито регионални депа се депонират годишно над 20 000 тона отпадъци, към които спада и Община Шумен.

Национален стратегически план за управление на утайките от ПСОВ до 2020 г.

Министерство на околната среда и водите разработи Национален стратегически план за управление на утайките от градски ПСОВ до 2020 г., който беше приет в края на 2014 г. Основната цел на този документ е да осигури рамката за планиране на национално ниво, като осигури разумен подход при определянето и прилагането на адекватни мерки за оползотворяване и обезвреждане на утайките в рамките на съществуващата законодателна рамка, като се вземат предвид географските, общественно-икономическите и демографските условия в България.

Съгласно стратегическите насоки на този план, обезвреждането на утайки чрез депониране трябва да бъде преустановено. Тази тенденция следва да увеличи натиска върху операторите на ГПСОВ да търсят други методи за обезвреждане на утайките, освен съществуващата в момента възможност за оползотворяването им върху земеделски земи.

Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р. България за периода 2011-2020 г. е също първи за страната план в разглежданата област. В резултат на детайлни анализи на съществуващата ситуация, планът определя за първи път мерки (административни, нормативни, финансови и др.) за увеличаване на рециклирането и оползотворяване на този поток отпадъци, който в страната основно се депонира. Главната стратегическа цел на плана е до 2020 г. да се

намали вредното въздействие на строителните отпадъци върху околната среда чрез достигане на поне 70% ниво на рециклиране на строителните отпадъци. В изпълнение на мерките от плана са приети разпоредби в ЗУО от 2012 г. и е разработена и приета Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани строителни материали. В процес на подготовка и изпълнение са и инсталации за рециклиране на строителни материали като част от интегрираните регионални системи за управление на отпадъците.

Оперативна програма „Околна Среда 2014-2020 година“

Програмата е стратегически документ, който дава обща рамка и се прилага за цялата територия на страната. В периода до 2020 г. ще се финансират мерки в сектора управление на отпадъците, насочени основно към подобряване на системите за управление на отпадъците и за тяхното привеждане в съответствие със съществуващото законодателството, вкл. инвестиции за постигане на целта за намаляване на количеството депонирани битови отпадъци и целта за 50% рециклиране на отпадъците към 2020 г.

С оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ се цели подпомагане на общините и регионалните сдружения за изграждане на необходимата инфраструктура за управление на отпадъците, чрез финансиране на инвестиции, заложен в Приоритетна Ос 2:

- Проектиране и изграждане на центрове за повторна употреба, за поправка и подготовка за повторна употреба, вкл. осигуряване на съоръжения и техника за целите на дейността;
- Проектиране и изграждане на площадки и инсталации за предварително третиране на битови отпадъци;
- Осигуряване на необходимото оборудване и на съоръжения и техника за разделно събиране на биоразградими и зелени отпадъци;
- Проектиране и изграждане на анаеробни и/или компостиращи инсталации за разделно събрани биоразградими и /или зелени отпадъци;
- Проектиране и изграждане на съпътстваща инфраструктура към описаните по-горе инсталации (напр. електроснабдяване, път, водоснабдяване), която обслужва само изгражданите обекти;
- Дейности, свързани с изпълнение на демонстрационни/пилотни проекти с цел събиране, синтезиране, разпространение и прилагане на нови, нетрадиционни успешни мерки, добри практики и/или управленски подходи в областта на управлението на отпадъците, както и въвеждане на нови технологии и организиране на информационни кампании, насочени към предотвратяване образуването на отпадъци и формирането на общество с нулеви отпадъци).

Общински план за развитие на Община Шумен за периода 2014 – 2020 г.

Общинският план за развитие е основен документ за стратегическо планиране и устойчиво развитие на територията на общината. Плана е разработен в контекста на актуалното социално-икономическо състояние и в съответствие с целите и приоритетите на национално и регионално ниво. Във връзка с управлението на отпадъците на регионален принцип, Община Шумен участва като водеща община в Регионално сдружение за управление на отпадъците за Регион Шумен с общини Нови пазар, Велики

Преслав, Каолиново, Каспичан, Смядово, Хитрино и Венец, чрез използване на общо депо за депониране на неопасни отпадъци.

Заложените в плана мерки предвиждат в периода до 2020 г. да се предприемат действия от страна на общинската администрация за подобряване на екологичната среда и управление на отпадъците, в т.ч. въвеждане на Регионална система за управление на отпадъците с изграждане на инсталация за сепариране на постъпващите на входа на депото отпадъци и съоръжения за третиране на биоразградимите отпадъци.

Общинска програма за управление на отпадъците

Община Шумен е разработила и изпълнява програма за управление на отпадъците с период на действие 2015-2020г., приета с Решение № 23 от 17.12.2015 на Общинския съвет. Програмата е разработена в координация както с действащи национални, така и с общински програмни документи, като разбира се са отразени спецификите, приоритетите и потребностите на общината в сферата на управление на отпадъците.

При разработване на Програмата са взети предвид основните изисквания произтичащи от Националния план за управление на отпадъците 2014 –2020 г. и Националната програма за предотвратяване на отпадъците като част от него. Общинската програма обхваща всички задължения на местната администрация за третиране на отпадъците, произтичащи от Закона за управление на отпадъците, приет през 2012 г. В нея се включват мерките за предотвратяване образуването на отпадъците, събирането, транспортирането, третирането, оползотворяването и обезвреждането на различните потоци отпадъци, образувани от жизнената дейност на гражданите, както и от административни, търговски, промишлени и други източници.

Община Шумен е възложила и е изготвен актуален Анализ на морфологичния състав на битовите отпадъци, генерирани на територията на общината в продължение на една година – четири сезона (август, 2015/юли, 2016 г.).

Необходимостта от настоящата актуализация на програмата за управление на отпадъците се налагат във връзка с:

- Отразяване на резултатите от окончателния доклад за Анализ на морфологичния състав на битовите отпадъци, генерирани на територията на Община Шумен, изготвен в периода от август, 2015 до юли, 2016 г.;
- На база актуалните данни от морфологичния анализ се налагат промени в изготвянето на прогнози за количествата образувани отпадъци по потоци до 2020г.;
- Отразени са и влезлите в сила промени в нормативната база по управление на отпадъците след 2015 г., в т.ч. за биоотпадъците и биоразградимите отпадъци и строителни отпадъци.;
- Актуализирани са данните по отношение на съществуващата система за управление на отпадъците в Община Шумен към 2017 г.

1.4. Основни изводи и препоръки

На основата на направените анализи на националната и общинската нормативна рамка и програмни документи в областта на управлението на отпадъците, могат да се направят следните основни изводи:

- Националната правна рамка е построена в цялост и съдържа конкретни разпоредби, адресиращи обхвата, правата и задълженията на местните власти по отношение на управление на отпадъците, в т.ч. ангажиментите за поетапно увеличаване на количествата отпадъци, които се рециклират и оползотворяват, и намаляване на депонираните отпадъци.
- Действащата Наредба за управление на отпадъците на територията на Община Шумен, отговаря по съдържание и обхват на изисквания на чл. 22 от ЗУО.
- Определени са правата и задълженията на гражданите и фирмите, относно управлението на отпадъците.
- Община Шумен провежда политика и мерки в областта на управлението на отпадъците на основата на добре разработени, ясни и детайлни стратегически и програмни документи, одобрени от общински съвет. Изготвят се ежегодни отчети по приетите програми.
- Община Шумен е разработила и приела програма за управление на отпадъците в съответствие с изискванията на чл. 52 от ЗУО и приетият НПУО 2014-2020 г.
- Определени са целите и насоките на общината за изпълнение на законодателството в областта на отпадъците.

Съгласно направената оценка, основните изводи са, че Община Шумен успява да приложи изискванията на нормативната уредба в своята дейност. За някои от изискванията са необходими време и ресурси за осъществяването им като за целта са заложили различни мерки и дейности, както в настоящата програма, така и в местните нормативни документи.